

sistema teòric i pràctic d'intervenció d'un dels equips més prestigiosos del nostre país.

Antoni Vilà

Devocions populars del Pla de l'Estany

ABELLÁN, Joan Anton.
Els goigs del Pla de l'Estany, el Collell i Rocacorba.
 Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles, 2001.
 243 pàg. Vol. I.

El Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles ens ofereix, en una acurada edició, la reproducció de qualitat de 172 goigs facsímils, amb algunes transcripcions, sobre diverses devocions i advocacions celestials i terrenals a la Mare de Déu, els sants més representatius dels municipis de Banyoles, Guèmol, Camós, Cornellà de Terri, Crespià, Espoñellà, Fontcuberta, Palol de Revardit i Porqueres, alguns dels quals també són venerats en d'altres bandes

de Catalunya. S'anuncia un segon volum que cobrirà les devocions populars més sentides de Sant Miquel de Campmajor, Serinyà, Vilademuls, dels santuaris del Collell i Rocacorba. La introducció i comentari d'aquest primer volum és a cura de Joan Anton Abellán, el qual reproduceix exemplars, impresos i manuscrits de diverses col·leccions públiques i privades. El seu curador ens ofereix en una introducció, que considerem massa sucinta, poc representativa, un petit resum on glossa què són els goigs, el marc geogràfic i polític, el religiós, la tradició de cantar-los, el format, la mètrica, la música i les caramelles cantades per Pasqua Florida. Al Pla de l'Estany hi ha constància de goigs profans, traduïts i imitats dels religiosos, com els dedicats a les aigües sulfuroses de la vila de Banyoles, i uns goigs polifònics en honor a Sant Martíria. Considerem que, a més del text i la música, els goigs tenen el valor afegit de la tipografia, l'ornamentació, el seu formalisme imprès, molt rígid. Cada goig duu la imatge d'una mare de Déu, un sant o una santa. Alguns d'aquests gravats, xilografies, pintures són una veritable mostra de l'art popular, fixat ja des del segle XVII. Moltes d'aquestes imatges pertanyien al fons comú de les impremtes, es canviaven a cada nova edició. Així no és difi-

cil de trobar uns mateixos goigs ornats amb gravats distints, amb textos repetits o estrafets. En augmentar la seva temàtica apareixen motius i temes que expliquen les excel·lències de la seva devoció. Moltes d'aquestes relacions, en vers, interessen des del punt de vista llegendari, històric, religiós del lloc on es veneren. D'aquí la importància de molts textos, que permeten estudis diversos sobre el seu contingut hagiogràfic. Dintre d'un mateix goig també varien el nombre d'estrofes, les variants segons les diverses edicions. La mètrica més freqüent és la formada per un nombre variable de set o vuit estrofes, de versos de set síl·labes, amb una tornada inicial de quatre versos, una represa de la tornada inicial en dos versos, i un final o retronxa d'uns altres quatre. La llengua i la transmissió d'aquests fulls solts també mereixeria algunes consideracions pels castellanismes, incrustacions de dialectalismes i fòssils lingüístics. Els goigs més

antics, aquí recollits, pertanyen al segle XVII. Els més difosos són potser els dedicats a Sant Martíria. Durant els segles XVIII i XIX la popularització de la impremta n'expandeix la seva difusió, que arriba fins al dia d'avui. Les confraries, les esglésies, els particulars s'encarregaven de la seva difusió. En aquest recull trobem goigs impresos a Barcelona, Girona, Olot o en impremtes banyolines locals. Al costat de goigs —la majoria— anònims, sense autoria ni any d'edició, en trobem d'altres d'autor, redactats per escriptors de la terra, musicats i elaborats per versificadors afeccionats que donen relleu i continuïtat a aquestes formes de litúrgia popular. Des de l'època medieval, primer en llatí i més tard en les llengües vulgars, trobem els *gandia* o goigs, també coneguts com a cobles, devots cànctics, etc. Ramon Muntaner ja documenta en la seva *Crònica* el costum de cantar-los i fins i tot ballar-los. Durant els segles XVII, XVIII i XIX, els goigs, aquest gènere poètic que podríem qualificar de semi-popular, al costat de les nades, els romanços, el teatre de Pastorets i la Passió asseguraren i afavoriren la continuïtat de la llengua entre les capes populars, ja que eren una de les poques lectures a les quals tenien abast.

Pep Vila